

Pasirengimas Etninės kultūros ugdymo bendrosios programos ir rekomendacijų rengimui

Ginta Orintienė,
Ugdymo plėtotės centras

Etninės kultūros ugdymas jau integruotas į Bendrąsias programas (1)

■ Kultūrinio sąmoningumo integruojamoji programa

Tikslas. Padėti mokiniams **įgyti kultūrinio sąmoningumo žinių, ugdyti gebėjimus, nuostatas**, reikalingas suprasti, priimti, gerbti ir dalyvauti perduodant įvairių asmenų, grupių, tautų, rasių sukurtas **kultūrinės vertybes, plėtoti savo kultūrinės raiškos gabumus**.

■ Pradinio ugdymo bendrosios programos

Dailė. Pastebėti tautodailės ryšį su **etnokultūrinėmis tradicijomis ir papročiais**. Aptarti, palyginti lietuvių ir kitų tautų **liaudies meno kūrinis, etnokultūrinius papročius**.

Muzika. Apibūdinti artimiausios aplinkos muzikines tradicijas. Paaiškinti, kaip **lietuvių liaudies dainos** susijusios su praeities ir dabarties gyvenimu.

Pasaulio pažinimas. Saugoti **kultūros paveldą**. Nurodyti svarbiausias valstybės, **tautos** ir **kalendorines šventes**, jas apibūdinti.

Etninės kultūros ugdymas jau integruotas į Bendrąsias programas (2)

■ Pagrindinio ugdymo bendrosios programos

5-6 klasės

Geografija. <...> lyginti **savo tautos** ir kitų tautų **tradicijas**. Nurodyti 2–3 Lietuvos **etnografinių sričių skirtumus**.

Etika. Tirti savo **bendruomenės** ir jos **vertybių kilmę, bendravimo tradicijas**. Paaiškinti, kas sieja mus su kitais grupės nariais (kalba, istorija, <...> **tradicijos, papročiai**, maistas, drabužiai ir pan.) Skatinti kitus saugoti <...> **kultūros paveldą** savo gyvenamojoje vietovėje.

Lietuvių kalba. Skaityti **vertingiausi**, kultūrai pažinti svarbūs **tautosakos**, klasikinės ir šiuolaikinės **literatūros** (ir lietuvių, ir kitų tautų) **kūriniai** <...>.

Dailė. Tyrinėti artimiausios aplinkos gamtos ir **kultūros paminklų vertę, etnokultūrinės vietos bendruomenės tradicijas** ir **papročius**.

Muzika. <...> pažinti Lietuvos **muzikos tradicijas** (pvz., dainų šventės, „Dainų dainelės“ konkursas, **tradiciniai** miesto ar regiono **renginiai** ir pan.).

7-8 klasės

Istorija. Pateikti pavyzdžių, iliustruojančių **baltų verslus, papročius, tikėjimą** ir ryšius su antikos civilizacijomis.

Etika. <...> dalyvaujant kūrybiniuose projektuose, suprasti **savo** ir kitų kultūrų **paveldo reikšmę** <...>.

Technologijos. Tradicinių **tautodailės dirbinių** projektavimas ir gamyba.

9-10 klasės

Etika. Tirti savo **tautos vertybių kilmę** ir tapatybės pokyčius.

Lietuvių kalba. Atpažinti **tautosakos** tipažus, vertybes <...> grožiniuose ir negrožiniuose tekstuose.

Dailė. Apibūdinti **tautodailės** įtaką šiuolaikiniams vizualiesiems reiškiniams.

Pilietiškumo pagrindai. Atpažinti ir nagrinėti **kultūros paveldo puoselėjimo** pavyzdžius. Iškelti **kultūros paveldo apsaugos** problemą ir siūlyti jos sprendimo būdus. Gerbti **tautos** <...> **tradicijas**, prisidėti prie savo **tautos vertybių puoselėjimo**.

-
-
- ŠMM ir EKGT bendradarbiaujant, numatyta parengti:
 - EK ugdymo programą
 - EK ugdymo metodines rekomendacijas

Reikia susitarti dėl:

- Programos tikslų
- Mokymosi rezultatų
- EK ugdymo modelio
- Konkretaus EK ugdymo turinio
- EK ugdymo metodinių rekomendacijų tikslo ir turinio

Etninės kultūros ugdymo **tikslas** (pavyzdžiai)

Pradinio ugdymo pakopa

- ugdyti norą pažinti bei perimti tautos kultūrą, savo krašto folklorą, žmonių darbus, papročius
- ugdyti tautinę savimoneę ir pagarbą savajai etninei kultūrai

Pagrindinio ugdymo pakopa

- ugdyti atsakomybę už lietuvių tautos etnokultūrinį paveldo išsaugojimą
- formuoti tautines vertybines nuostatas

Vidurinio ugdymo pakopa

- sudaryti galimybę įgyti etninės kultūros žinių, gebėjimų ir vertybinių nuostatų
- garantuoti tautos kultūros tęstinumą, jos vertybių kūrimą ir išsaugojimą
- išugdyti sąmoningą, motyvuotą, atsakingą, gebančią kūrybiškai priimti pasaulį, neprarandant tautinės tapatybės asmenybę, suvokiančią save kaip tautos kultūros tęsėją ir puoselėtoją.

Etninės kultūros ugdymo **tikslas** (2)

Kiti galimi **reikšminiai žodžiai**:

- etninės kultūros žinios suvokimas, gebėjimai, nuostatos
- etninės kultūros kompetencija
- tautinis tapatumas ir savimonė, pagarba kultūrai, tautinio orumo jausmas
- patriotiškumas/patriotinis nusiteikimas
- kultūros paveldo perdavimas/tautos kultūros paveldo puoselėjimas, išsaugant jį ateities kartoms
- etninės kultūros kūrimas ir atnaujinimas
- naujos, modernios etnokultūrinės raiškos formos
- santykis su kitų tautų kultūromis/tolerancija kitų tautų kultūrų atžvilgiu

Etninės kultūros ugdymo rezultatas (pavyzdžiai)

Mokiniai:

Žinos ir supras

- giliau pažins kultūrinį paveldą
- supras tradicijų tęstinumo svarbą
- pažins etninius Lietuvos regionus, jų išskirtinumus ir panašumus
- pažins esminius protėvių gyvenimo, pasaulėjautos ir kūrybos ypatumus

Gebės

- pritaikyti etnokultūrinės žinias šiuolaikiniame pasaulyje
- prasmingai dalyvauti etninėse šventėse
- dainuoti tam tikro kalendorinio laikotarpio dainas
- stebėti pokyčius gamtoje, siejant juos su senolių išmintimi
- perims savo krašto etnines tradicijas, kalendorinių švenčių papročius
- panaudoti etninę kultūrą turizmo ir verslų plėtrai

Išsiugdys nuostatas

- vertins, tausos ir puoselės protėvių palikimą
- didžiuosis protėvių palikimu
- atsakomybę už savo ir kitų veiksmus
- perims etnines dorines normas, puoselėjančias dvasingumą, perims dvasinę kultūrą

Etninės kultūros ugdymo **modelis** (1)

- skiriamas laikas (pamokinis, popamokinis), mokinių pasirinkimo galimybės, programos struktūra (kursai, moduliai, lankstumas);
- teorijos ir praktikos santykis ugdymo procese;
- etninės kultūros integravimo į ugdymo turinį galimybės.

Etninės kultūros ugdymo modelis (2)

Etninės kultūros programa ir moduliai	Pradinis ugdymas (1– 4 klasės)	Pagrindinis ugdymas 5–8 klasės	Pagrindinis ugdymas 9-10 klasės	Vidurinis ugdymas 11-12 klasės
	Pasirenkamas ?? ? valandų/Nėra	Pasirenkamas ??? valandų/Nėra	Pasirenkamas ?? ? valandų/Nėra	Pasirenkamas ?? ? valandų/Nėra
Bendrasis etninės kultūros kursas ??				
Moduliai (galimi moduliai)	Pradinis ugdymas (1– 4 klasės)	Pagrindinis ugdymas 5–8 klasės	Pagrindinis ugdymas 9-10 klasės	Vidurinis ugdymas 11-12 klasės
	Pasirenkamas ?? ? valandų/Nėra	Pasirenkamas ??? valandų/Nėra	Pasirenkamas ?? ? valandų/Nėra	Pasirenkamas ?? ? valandų/Nėra

???

???

Etnokultūrinis ugdymas bendrojo lavinimo mokykloje

Etnokultūrinio ugdymo formos:

- *atskiras etninės kultūros dalykas*
- *etninės kultūros integracija į kitus dalykus (lietuvių kalbą, dailę, muziką, technologijas, istoriją, pasaulio pažinimą ir kt.)*
- *projektinė veikla*
- *neformalusis etninės kultūros ugdymas (būreliai, ansambliai, renginiai ir kt.)*

Etnokultūrinis ugdymas ikimokyklinėje ir priešmokyklinėje ugdymo pakopoje

Etnokultūrinio ugdymo formos:

- *Integruojant per meninio ugdymo veiklas (dailinė, rankų darbeliai, muzika, šokis, teartas, žodinė kūryba)*
- *integruojant per kitas įvairias vaiko veiklas (pažinimo, žaidybinė, kūno kultūros veiklą ir kt.)*
- *organizuojamos etninio ugdymo valandėlės*
- *projektinė veikla*
- *vakaronių, švenčių organizavimas*
- *papildomas ugdymas (ansambliukai, būreliai ir kt.)*
- *išvykos*

Diskusijos tikslas ir uždaviniai (ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo pakopa)

Diskusijos **tikslas**

Pasirengti etninės kultūros ugdymo rekomendacijų rengimui

Diskusijos **uždaviniai**

- *Išsiaiškinti įstaigų ir konkrečių pedagogų patirtį etninio ugdymo srityje.*
- *Susitarti dėl etninės kultūros ugdymo metodinių rekomendacijų turinio gairių.*

Diskusijos tikslas ir uždaviniai (pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo pakopa)

Diskusijos **tikslas**

- ***Pasirengti Etninės kultūros ugdymo programos rengimui***

Diskusijos **uždaviniai**

Atskirose ugdymo pakopose susitarti:

- *Koks turėtų būti etnokultūrinio ugdymo tikslas?*
- *Kokie turėtų būti siektini mokinių etninės kultūros ugdymo rezultatai?*
- *Koks turėtų būti etninės kultūros ugdymo modelis ir konkretus turinys?*

Darbo grupės

Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo pakopos grupė

Pradinio ugdymo pakopos grupė

Pagrindinio ugdymo pakopos grupė

Vidurinio ugdymo pakopos grupė